

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 101

(Prot. Nr. 46, 8. §)

2007. gada 15. augustā

Par lietas neierosināšanu

Par Latvijas Tūrisma aģentu asociācijas (ALTA) 18.07.2007. iesniegumu daļā par Konkurences likuma 13. panta 2. punkta iespējamo pārkāpumu AS „Air Baltic Corporation” darbībās

Konkurences padome 19.07.2007. saņēma biedrības „Latvijas Tūrisma aģentu asociācija” (reģ. Nr. 1735), saīsinājumā ALTA (turpmāk – Iesniedzējs un/vai ALTA) 18.07.2007. vēstuli Nr. 7/7 (turpmāk – Iesniegums), kurā tā aicina izvērtēt aviosabiedrības AS „Air Baltic Corporation” (turpmāk – Air Baltic) darbības atbilstību Konkurences likuma 13. panta 2., 4. un 5. punktiem. Ņemot vērā, ka Iesniegums nesaturēja pietiekamu informāciju, kura atbilstoši Konkurences likuma 23. panta otrajai daļai ir nepieciešama lietas ierosināšanai, Konkurences padome 26.07.2007. nosūtīja vēstuli Nr. 1750 ar lūgumu iesniegt papildus informāciju. Iesniedzēja papildus informācija ir saņemta 03.08.2007. (reģ. Nr. 1869) ar 03.08.2007. vēstuli Nr. 8/2 (turpmāk – Vēstule 8/2), kurai pievienoti seši pielikumi (izdrukas no interneta un Iesniedzēja elektroniska sarakste ar Air Baltic).

Lai vispusīgāk izvērtētu Iesniegumā, Vēstulē 8/2 un tās pielikumos sniegto informāciju, saskaņā ar Konkurences padomes uzaicinājumu 10.08.2007. notika Konkurences padomes un Air Baltic pārstāvju sarunas, kuru laikā tika pausts Air Baltic pārstāvju viedoklis un skaidrojumi par Iesniegumā un Vēstulē 8/2 ietverto informāciju, kuri ir atspoguļoti sarunu protokolā (turpmāk – Protokols). Papildus Konkurences padome 14.08.2007. saņēma (reģ. Nr. 1950) Air Baltic 14.08.2007.

vēstuli Nr. 754/08/07 (turpmāk – Vēstule 754), kurā Air Baltic sniedz papildus skaidrojumus par ALTA Iesniegumā ietvertajiem jautājumiem.

Air Baltic ir Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003245752 reģistrēta akciju sabiedrība ar juridisko adresi Rīgas rajons, Mārupes pagasts, Lidosta "Rīga", LV-1053.

Izvērtējot tās rīcībā esošo informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Aviosabiedrība Air Baltic ir slēgta akciju sabiedrība, kas atbilstoši 2006. gada pārskata datiem organizē pasažieru transportu no Rīgas un Viļņas uz Skandināviju, Baltijas valstīm, Austrumeiropu, Centrāleiropu un Rietumeiropu un kurā 52,6 % akciju pieder Latvijas valstij.

2. Atbilstoši ALTA statūtiem¹ Iesniedzējs pārstāv un aizstāv savu biedru (juridisku personu – tūrisma aģentu un tūrisma operatoru)² profesionālās un finansiālās intereses. Attiecībā pret Air Baltic sniegtajiem pakalpojumiem (pasažieru aviopārvadājumiem) tūrisma aģenti/aģentūras un tūrisma operatori darbojas lejupejošā tirgū (ir šo pakalpojumu piegādātāji jeb pārdevēji tūristiem – saviem klientiem), un tādēļ Air Baltic iespējama nelikumīga darbība var radīt ALTA biedriem tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu. No minētā izriet, ka ALTA ir likuma pārkāpuma novēršanā pamatoti ieinteresēta persona.

3. Konkurences likuma 23. panta otrā daļa nosaka informāciju, kādai jābūt ietvertai iesniegumā par iespējamo Konkurences likuma pārkāpumu, tai skaitā paredz, ka iesniegumā jānorāda dokumentāri pamatota informācija par pierādījumiem, kas liecina par iespējamo pārkāpumu un uz kuriem pamatots iesniegums. Kā dokumentāri pamatota informācija par pierādījumiem Vēstulei 8/2 ir pievienoti sekojoši pielikumi (izdruku, elektroniskas sarakstes u.c. informatīva rakstura materiālu apliecinātas kopijas):

Nr. 1 - Izdrukas no globālās rezervēšanas sistēmas (cenu salīdzinājums maršrutos – Rīga – Stokholma, Rīga – Oslo un Rīga – Stavangere (salīdzināšanai ar pielikumu Nr. 2);

Nr. 2 – Izdruka no Air Baltic elektroniskās mājas lapas (izdruka par cenu minētajos maršrutos);

Nr. 3 – Vides reklāma;

¹ Skat.: 1) www.altanet.lv - ALTA statūti (kas reģistrēti biedrību un nodibinājumu reģistrā Rīgā, 10.05.2005. ar Nr. 40008001220); 2) atbilstošo informāciju no statūtiem Vēstulē 8/2.

² Atbilstoši ALTA mājas lapā (uz 06.08.2007.) sniegtajai informācijai papildus 50 īstenajiem biedriem ALTA apvieno arī astoņpadsmit asociētos biedrus (juridiskas personas, kuru darbība ir saistīta ar tūrisma biznesu – viesnīcas, tūrisma organizācijas, apdrošināšanas, transporta sabiedrības u.c.)

Nr. 4 – Izdruka no Air Baltic elektroniskās mājas lapas (iespēja apdrošināt lidojuma izmaiņas);

Nr. 5 – Izdruka no globālās rezervēšanas sistēmas (apdrošināšanas iespēja netiek piedāvāta);

Nr. 6 – ALTA elektroniska sarakste ar Air Baltic, kas apliecina pēdējā gada laikā notikušās diskusijas.

4. Iesniegumā ir aicināts izvērtēt Air Baltic darbības atbilstību Konkurences likuma 13. panta 2., 4. un 5. punktiem, izvērtējot attiecīgus iebildumus (zemāk uzskaitīti tie Iesniegumā minētie iebildumi, kuri netika atzīti par pamatotiem lietas ierosināšanai, informācija par pierādījumiem, kas sniegta Vēstulē 8/2, Air Baltic viedoklis un skaidrojumi, kas atspoguļoti Protokolā un Vēstulē 754, un Konkurences padomes viedoklis par katru no tiem). Atbilstoši Iesniegumam uz Konkurences likuma 13. panta 2. punkta iespējamu pārkāpumu Air Baltic darbībās varētu norādīt sekojoši iesniedzēja iebildumi:

(a) Zemāko aviobiļešu cenu pieejamība tikai internetā (Iesnieguma 1. punkts).

Šī Konkurences padomes izvērtēšanai sniegtā argumenta pamatošanai Vēstulei 8/2 ir pievienoti pielikumi Nr. 1 un Nr. 2, atbilstoši kuriem aviobiļešu cenas maršrutos Rīga – Stokholma, Rīga – Oslo un Rīga – Stavangere biļetēm, kas pieejamas internetā Air Baltic mājas lapā (pielikums Nr. 2), un biļetēm, kas pieejamas globālajā rezervēšanas sistēmā (pielikums Nr. 1), maršrutā Rīga – Stokholma ir vienādas (Ls 20,00), bet Oslo un arī Stavangeres virzienā internetā (Air Baltic mājas lapā) pieejamām biļetēm (kuru piedāvājuma sniegšanas datums un attiecīgais izlidošanas datums nav norādīti) tās ir 2,7 reizes zemākas (Ls 13,60) nekā globālās rezervēšanas sistēmā pieejamām biļetēm (Ls 37, kuru attiecīgais izlidošanas datums ir 01.09.2007).

Atbilstoši Air Baltic skaidrojumam, kas pausts Vēstulē 754, Air Baltic aviobiļetes izplata divos veidos: 1) ar globālās rezervēšanas sistēmas (Global Distribution System, GDS, turpmāk – GDS) palīdzību, kurā biļetes gala patērētājiem ir pieejamas tikai caur IATA³ reģistrētu tūrisma aģentu vai aviosabiedrību biļešu kasēm; šo sistēmu var izmantot un sagatavot saviem klientiem biļetes tās tūrisma aģentūras, kuras ir reģistrētas IATA; 2) internetā, kur jebkura fiziska vai juridiska persona, tai skaitā IATA reģistrēta tūrisma aģentūra, var iegādāties biļetes sev vai saviem klientiem. Atbilstoši Vēstulē 754 sniegtajai informācijai interneta priekšrocība pār GDS, pirmkārt, ir saistīta ar zemu izplatīšanas pašizmaksu, otrkārt, biļetes internetā ir pieejamas ne tikai IATA reģistrētiem biedriem, bet arī citām tūrisma aģentūrām, tādējādi paplašinot izplatītāju loku. Tādas

³ IATA-Starptautiska Gaisa Pārvadājumu Asociācija, dibināta 1945. Sīkāku informāciju par šīs organizācijas darbību var iegūt: www.iata.org.

aviosabiedrības kā „Ryanair”, „EasyJet” izmanto tikai interneta izplatīšanas iespējas.

Papildus Vēstulē 754 ir skaidrots, ka aviobiļetes internetā par lētāku cenu ir pieejamas tikai Air Baltic veiktās aviobiļešu izpārdošanas laikā, kas parasti norit ne ilgāk kā 3-7 dienas, un šādu izpārdošanu laikā klientiem nav iespējams iegādāties biļetes par internetā pieejamo cenu Air Baltic biļešu kasēs. Atbilstoši Air Baltic viedoklim un skaidrojumam, kas atspoguļots Protokolā, aviosabiedrībai nav pienākums visas biļetes pārdot GDS sistēmā ar starpnieka “Amadeus”⁴ palīdzību. Ja klients uzticējis savus personas datus tūrisma aģentūrai, tad tai ir iespēja iegādāties jebkuru biļeti klienta vārdā internetā Air Baltic mājas lapā.

Konkurences padome norāda, ka Konkurences likuma normas neierobežo tirgus dalībnieku, tai skaitā dominējošā stāvoklī esošu, tiesības izvēlēties veidu, kādā realizēt savu produkciju gala patērētājiem - vai tieši mazumtirdzniecībā (piemēram, savās biļešu kasēs vai savā mājas lapā internetā) vai ar kāda vairumtirgotāja vai starpnieka palīdzību (piemēram, GDS sistēmā ar starpnieka „Amadeus” palīdzību). Patērētājiem tiek dota papildus biļešu iegādes iespēja - internetā. Pie tam šis aviobiļešu realizācijas veids dod iespēju iegādāties aviobiļetes savu klientu vārdā nepastarpinātā veidā visām tūrisma aģentūrām, ne tikai tām, kas ir IATA biedri, atšķirībā no GDS sistēmas, kurā IATA tūrisma aģentūrām ir iepriekš minētās priekšrocības savu klientu nodrošināšanā ar aviobiļetēm salīdzinājumā ar pārējām tūrisma aģentūrām.

Vērtējot jautājumu par aviobiļešu cenām, tika konstatēts, ka konkrētas aviosabiedrības biļešu cenas vienā un tajā pašā maršrutā vienam un tam pašam biļetes veidam un uz vienu un to pašu datumu var ievērojami atšķirties. Piemēram, 07.08.2007. Air Baltic mājas lapā⁵ piedāvātā aviobiļešu cena maršrutā Rīga – Oslo vienai ekonomiskās klases biļetei vienā virzienā uz 01.09.2007. bija Ls 47,00 un tā ir ievērojami augstāka nekā uz šo pašu datumu GDS sistēmas piedāvātā, Vēstules 8/2 pielikumā Nr.1 minētā, cena – Ls 37. Air Baltic mājas lapā, veicot rezervāciju⁶, klientiem tiek sniegts sekojošs skaidrojums: „Cenu un lidojumu pieejamība var mainīties laikā, kamēr jūs veicat rezervāciju, jo tajā laikā arī citi pasažieri veic biļešu rezervāciju. Ja jūsu izvēlēta cena vairs nebūs pieejama, jūs tiksiet par to informēts pirms rezervācijas pabeigšanas. Cena ir garantēta vienīgi tad, kad rezervācija ir pabeigta un jums ir piešķirts rezervācijas numurs.”

⁴ Atbilstoši internetā pieejamiem datiem (www.amadeus.com) „Amadeus” kā globālās rezervēšanas sistēmas (*Global Distribution System*) kompāniju 1987. gadā izveidoja aviosabiedrības „Air France”, „Lufthansa”, „Iberia” un SAS.

⁵ www.airbaltic.lv

⁶ <https://tickets.airbaltic.com/app/fb.fly?p=BTI>

Iepriekš minētais aviobiļešu cenu veidošanās mehānismu internetā raksturo kā tādu, kurš var operatīvi reaģēt uz pieprasījuma un piedāvājuma izmaiņām un kurš nosaka aviobiļešu cenu atšķirības plašā diapazonā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome secina, ka Iesniedzēja iebildums Air Baltic rīcību, piedāvājot zemākās aviobiļešu cenas tikai internetā, nesatur Konkurences likuma 13. panta 2. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskā sastāva („preču ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu vai tehniskās attīstības ierobežošana bez objektīvi attaisnojoša iemesla par sliktu patērētājam;”)⁷ pazīmes.

(b) Air Baltic reklāma medijos, kur patērētājus aicina rezervēt biļetes tikai internetā, tūrisma aģentūras pat nepieminot (Iesnieguma 2. punkts).

Šī iebilduma pamatošanai Vēstulei 8/2 ir pievienots pielikums Nr. 3, kurā fotouzņēmuma kopijas veidā ir redzama Air Baltic mājas lapā⁸ internetā pieejamu aviobiļešu reklāma un kurā netiek pieminētas tūrisma aģentūras. Konkurences padome norāda, ka ne Konkurences likuma, ne Reklāmas likuma normas tirgus dalībniekiem, tai skaitā tiem, kuri atrodas dominējošā stāvoklī, neuzliek pienākumu reklamēt citu komersantu produkciju vai pakalpojumus, pat tad, ja šie pakalpojumi ir savstarpēji saistīti. Līdz ar to šāda Air Baltic rīcība nesatur Konkurences likuma 13. panta 2. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes.

(c) Iespēja mainīt lidojuma datumus un pasažieru vārdus par relatīvi mazu piemaksu pieejama tikai internetā (Iesnieguma 3. punkts).

Šī argumenta pamatošanai Vēstulei 8/2 ir pievienoti pielikumi Nr. 4 un Nr. 5. Izdrukā no Air Baltic elektroniskās mājas lapas (pielikums Nr. 4) ir sniegti lidojuma datuma/laika maiņas garantijas iegādes un izmantošanas nosacījumi, atbilstoši kuriem pasažierim, kurš iegādājies šādu garantiju, ir tiesības ne vēlāk kā 1 dienu pirms plānotā reisa vai vēlamā reisa izlidošanas iesniegt aviosabiedrībai lidojuma izmaiņu pieprasījumu. Par attiecīgajām izmaiņām pasažierim, kurš iegādājies šādu garantiju, vairs nav jāmaksā. Šis Air Baltic mājas lapā pieejamais pakalpojums vienam pasažierim vienā lidojuma segmentā maksā Ls 9. Atbilstoši izdrukai no globālās rezervēšanas sistēmas (pielikums Nr. 5) šāda apdrošināšanas iespēja netiek piedāvāta. Neveicot minēto apdrošināšanu pasažieris gan vienā gan otrā gadījumā (gan atbilstoši pielikumam Nr. 4, gan arī atbilstoši pielikumam Nr. 5) par viena lidojuma datuma/laika maiņu maksā vienādi – Ls 35.

Atbilstoši Air Baltic skaidrojumam, kas ir izteikts Protokolā, minētā pakalpojuma jeb lidojuma maiņas garantijas iegāde pagaidām ir pieejama tikai internetā, jo kasēs

⁷ Ja minētās prasības tiktu pārkāptas būtu arī jākonstatē, ka Air Baltic atrodas dominējošā stāvoklī.

⁸ airBaltic.com

Šī pakalpojuma sniegšanu ir tehniski grūti nodrošināt, tomēr paredzēts to darīt arī kasēs. Tūrisma aģentūras šo pakalpojumu var iegūt internetā kopā ar attiecīgo aviobiļešu rezervāciju. Gan tūrisma aģentūrām, gan potenciālajiem pasažieriem maksa par šo pakalpojumu ir vienāda – Ls 9.

Kā skaidrots Air Baltic e-pasta 13.02.2007.vēstulē ALTA (Vēstules 8/2 pielikums Nr. 6), lidojumu maiņas garantiju pakalpojums ir zemo izmaksu koncepcijas sastāvdaļa un skaitās kā viens no Air Baltic biznesa papildieņēmumiem, kuru pēc attiecīgo izmaksu un papild ieņēmumu salīdzināšanas bija izlemts pārdot tikai Air Baltic mājas lapā.

Šāda Air Baltic rīcība nesatur Konkurences likuma 13. panta 2. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes, jo, kā bija norādīts Konkurences padomes pamatojumā attiecībā uz iepriekš izvērtēto (a) argumentu, aviosabiedrība Air Baltic ir tiesīga izvēlēties veidu (realizācijas kanālu), kādā sniegt šo pakalpojumu. Izvēles pamatā par labu pakalpojuma sniegšanai internetā var būt gan minētās izmaksu un ieņēmumu atšķirības dažādos tirgus segmentos, gan attiecīgas pieprasījuma atšķirības, gan minētās tehniskās grūtības, un nav pamata uzskatīt, ka šāda pakalpojuma sniegšana tikai internetā nepamatoti ierobežotu Air Baltic realizācijas apjomus vai tirgu par sliktu patērētājiem. Pie tam tūrisma aģentiem un operatoriem (ja šo aģentu klienti to vēlas) ir iespējams šo Air Baltic pakalpojuma veidu saņemt internetā.

(d) Tūrisma aģentūrām netiek dota iespēja drukāt elektroniskās biļetes, lai gan Air Baltic paši savos birojos to dara (Iesnieguma 5. punkts).

Atbilstoši Air Baltic skaidrojumam, kas ir ietverts Protokolā, elektroniskās biļetes aviosabiedrībā faktiski tiek izdrukātas tikai iekšējās uzskaites vajadzībām. Elektroniska biļete pēc būtības nav izdrukājama, jo tad tā kļūst par fizisku biļeti. Biļetes rezervācijas apstiprinājums ir vienkārši izdrukājams un aģentūrām nav nekādu šķēršļu to izdrukai.

Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka veids, kādā tirgus dalībnieks piedāvā savus pakalpojumus, ir paša tirgus dalībnieka izvēle pie nosacījuma, ka tas notiek nediskriminējošā veidā, Konkurences padome secina, šāda Air Baltic rīcība nesatur Konkurences likuma 13. panta 2. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes.

Konkurences padome norāda, ka saskaņā ar Konkurences likuma 23. panta piektajā daļā noteikto, lietas neierosināšanas gadījumā iesnieguma izskatīšanu ir iespējams atjaunot pēc trūkumu novēršanas iesniegumā vai papildu informācijas saņemšanas.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 1. punktu, 13. panta 2. punktu un 23. panta ceturtās daļas 1. punktu, Konkurences padome

nolēma:

neierosināt lietu par Latvijas Tūrisma aģentu asociācijas (ALTA) 18.07.2007. iesniegumu Nr. 7/7 daļā par Konkurences likuma 13. panta 2. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu AS „Air Baltic Corporation” darbībās.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja

I. Jaunzeme